

УДК: 321.01:327]:303.725.38

М.В. Яковлєв
О.І. Сабура

ІМІТАЦІЯ ДЕРЖАВНОСТІ ВСЕРЕДИНИ І НАЗОВНІ: ПРОБЛЕМА ЕКСТРАПОЛЯЦІЇ ДОСВІДУ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕ-ФАКТО ДЕРЖАВ

Стаття присвячена проблемним моментам у застосуванні напрацювань з досліджень де-факто держав для аналізу механізмів і форм імітації державності в подібних утвореннях. У статті імітації державності розглянуті у двох вимірах: у внутрішньому по відношенню до досліджуваного невизнаного утворення та, відповідно, у зовнішньому, тобто на міжнародній арені. У статті наголошується, що ці виміри - перетинаються, особливо в контексті імітації контролю над територією та її населенням, що може подаватися як доказ «державної влади» в утворенні, що претендує на статус держави. Проблема узгодження та опрацювання результатів дослідження де-факто держав полягає, серед усього іншого, в неточностях категоріально-понятійного апарату: у статті вказується на те, що між де-факто державами, квазі-державами та «фантомними державами» є відмінності. У статті пропонується розробити та застосувати для подальших досліджень концепт «псевдодержава».

Ключові слова: імітація державності, де-факто держави, квазі-держави, міжнародні відносини, легітимність, «ДНР», «ЛНР», внутрішня імітація державності, зовнішня імітація державності.

DOI 10.34079/2226-2830-2024-15-39-157-166

Постановка проблеми у загальному вигляді. При розгляді питання про те, за допомогою чого і в який спосіб імітується державність, в практичному плані неможливо оминати тему де-факто держав, квазі-держав або інших невизнаних утворень, які проголошують себе державами і часто (проте не завжди) вимагають свого визнання. У цьому є суто прикладна причина: абстрактний розгляд імітації державності без емпірики у вигляді такої «імітованої державності» матиме виключно умоглядний, абстрактний характер. Ба більше, він не даватиме можливості напрацювати дієву аналітичну схему, що її можна буде застосувати у майбутньому для ретельного аналізу інших прикладів імітації державності. Тим більше без опробації на емпіриці неможливо дати критичну оцінку спробам імітувати державність в інших контекстах та в різних ситуаціях. Разом з тим, розгляд імітації державності де-факто держав і подібних до них утворень, виявляє певні проблеми в екстраполяції напрацювань на конкретних емпіричних прикладах до інших випадків. У випадку України ми це яскраво спостерігаємо на різних спробах дослідити те, що відбувалося у «ДНР» та «ЛНР» до повномасштабного вторгнення росії в Україну і, тим більше, у подальшому, для аналізу дій росії у цих «республіках», які росія спробувала анексувати саме як «республіки» у свій склад. Одним із способів подивитися на цю проблему може бути розмежування двох принципових векторів імітації державності - внутрішнього та зовнішнього - з подальшим виокремленням труднощів в екстраполяванні напрацювань з досліджень де-факто держав до інших кейсів.

Аналіз публікацій. Розгляд питання про імітацію державності буде неможливий без звернення до самої природи державності, що, зі свого боку виведе нас на тему невизнаних утворень, які називають де-факто державами (англ. de-facto states), дослідженням яких займаються різні науковці. Як приклади наукової роботи над цим напрямком можна назвати дослідницьку групу (англ. De facto states research unit) з Університету Тарту (University of Tartu), а також групу професора Політехнічного інституту та університету штату Вірджинія (англійською також відомою за скороченою назвою - Virginia Tech) Дж. О'Лафлін, яка отримувала фінансування на свої дослідження де-факто держав у тому числі і від Американської ради з наукових досліджень з 2008 р. (Critical Geopolitics). Прикметно, що одним з учасників групи і співавтором більшості статей за цим напрямком є росіянин, політичний географ В. Колосов. У співпраці в 2016 р. вони опублікували статтю, присвячену «Новоросії» (в назві статті це слово взято в лапки), як щось, дослівно, «сепаратистське геополітичне уявне» (O'Loughlin, Toal and Kolosov, 2016). У нашому розгляді до цієї праці ми звернемося пізніше, розглянувши спочатку в загальних рисах напрям дослідження де-факто держав, який потрібен нам для розгляду проблеми імітації державності.

Класичною працею з дослідження де-факто держав вважається книга «Міжнародна спільнота та де-факто держава» Скотта Пегга з Університету Британської Колумбії, видана 1998-го р. (Pegg, 1998). Звісно, питання самопроголошених і невизнаних держав цікавило науковців і до нього, а про деякі праці, зокрема Р. Джексона ми згадаємо пізніше, та можна сміло сказати, що ця тема лишається актуальною і сьогодні. Як приклад з нещодавніх публікацій можна назвати книгу 2024 р. викладача Університету Бата (Велика Британія) Л. Кноттера «Теорія де-факто держав: класичний реалізм і виняткові політиї», в якій автор розглядає приклади Сомаліленду та Косово і зветается до теоретичної рамки реалізму (Knotter, 2023). Приклади «Л/ДНР» також розглядаються різними науковцями, які досліджують де-факто держави, як, приміром, це робить дослідник з Університету Глазго Андріан Флореа у статті 2017 р. з промовистою назвою «Де-факто держави: виживання і зникнення (1945-2011)» (Florea, 2017).

Де-факто держави є не єдиним терміном, яким послуговуються науковці для дослідження прикладів самопроголошених і невизнаних утворень. Цікавим і контроверсійним терміном «фантомні держави» послуговуються професори Джорджтаунського університету (США) Д. Байман і Ч. Кінг (Byman and King, 2012), а дуже відомий дослідник цієї тематики з Норвегії Пол Колстьо вживає термін «квазі-держави» (Kolstø, 2006). У розгляді феномену державності та його ознак Д. Байман і Ч. Кінг у контексті невизнаних фантомних держав особливу увагу звертають на внутрішній і зовнішній суверенітет, функціонування органів влади чи їх подоби в них (Byman and King, 2012, р. 45). П. Колстьо у своїй статті про квазі-держави 2006 р. пропонує розмежувати утворення, які не змогли відбутися і функціонувати як держави (анг. failed states) від невизнаних квазі-державних утворень (Kolstø, 2006). У цьому контексті ми також бачимо, що спроможність забезпечити якимось функціонування структур влади та інституцій всередині фантомних чи квазі-державних утворень є вкрай важливим. Аналіз дослідників цих утворень може дати відповідь на те, які практики і чому є успішними, хоча і тут теж постає питання, чи ці критерії можна буде застосувати до інших де-факто чи «фантомних держав».

Дослідниця з Варшавського університету А. Томчик у своїй статті, присвяченій порівнянню держав і квазідержавних утворень (назва самої статті представлена як питання «чи є квазі-держава державою?»), виокремлює декілька критеріїв державності (тобто ознак держави як такої), серед яких, окрім інших, є участь

держави у міжнародних відносинах та її визнання з боку інших держав (Tomczyk, 2021, р. 128-129). У контексті можливостей для імітації саме цих ознак ЗМІ як терористичних організацій, так і невизнаних утворень, що проголошують себе державами, можуть активно продукувати і поширювати контент, в якому представлені види міжнародної взаємодії у різних видах - міжнародні візити, конференції, зустрічі тощо.

Слід зауважити, що, в самому формулювання назви своєї публікації А. Томчик покладається на досить тривалу наукову традицію і відсилає до книги, яка вже за часів своєї публікації вважалася провокативною. Йдеться про працю Р. Г. Джексона, професора Університету Британської Колумбії, «Квазі-держави: суверенітет, міжнародні відносини і третій світ» (Jackson, 1990), яку 1990-го р. опублікувало видавництво Кембриджського університету. Однією з ключових «провокацій» Р. Г. Джексона було твердження про те, що суверенітет більшості країн Третього світу (з урахуванням сучасних змін у розумінні цього поняття, зауважимо, що лишаємо його виключно для цілей цитування мови та стилю оригінальної праці), тримається виключно завдяки сформованому міжнародному середовищу, що спирається на декларовані принципи егалітаризму та забезпеченні добробуту націй. У контексті нашого розгляду варто теж відзначити, що міжнародне середовище також може створювати умови для різних утворень імітувати свою державність, для чого представників якоїсь терористичної групи варто просто запросити на міжнародний форум чи вимагати їхнього долучення до перемовин на державному рівні. Якщо поглянути ще більш критично на досвід дослідження де-факто чи квазі-держав, то можна зауважити, що вони не були присвячені виключно тому, в який спосіб вони імітують свою державність і, тим більше, напрацювання саме за цим напрямком не були належним чином систематизовані. Разом з тим, будь-яка публікація, що присвячена дослідженню де-факто держави, в той чи інший спосіб через ретельний опис предмету дослідження, надання його ключових характеристик (від демографічних до політичних) надає інформацію про те, яким чином здійснюється саме претендування на статус держави.

У контексті імітації державності ми маємо два принципові вектори по відношенню до структур чи утворень, які намагатимуться позиціонувати себе як держави. Наше робоче припущення полягає в тому, що таке розмежування дозволить з'ясувати, в чому полягають ключові проблеми з екстраполяцією досвіду дослідження імітації державності де-факто держав на інші дослідницькі кейси, в інших умовах та в інших контекстах.

Мета: з'ясувати, у чому полягають причини проблем з екстраполяванням досвіду дослідження імітації державності в де-факто країнах на інші дослідницькі кейси в інших геополітичних контекстах.

Виклад основного матеріалу

Для початку розгляду зробимо припущення, що серед різних ознак державності найчастіше піддається імітуванню характеристика, яка є *внутрішньою* по відношенню до суспільства і яка стосується визнання легітимності уряду чи лідера в середині країни його суспільством. В найбільш гротескному вигляді і найвиразніше у сучасному світі це можна побачити на прикладі телепередач з Північної Кореї, в яких народ в єдиному пориві вітає свого лідера, плаче від радощів, перебуває в несамовитому, екзальтованому стані під час зустрічі з ним. Для глядачів з демократичних країн такі кадри викликають подив, сміх і, цілком ймовірно, співчуття до людей, які аж настільки віддані диктатору - або принаймні настільки емоційно цю відданість демонструють на камеру. Показова відданість лідеру підкреслює його легітимність, і якщо брати вже

згадані наукові дослідження де-факто держав, такі прояви стосуються внутрішніх характеристик державності.

Окрім визнання влади лідера країни чи квазі-державного утворення, окремим аспектом для просування наративу про легітимацію владу з боку населення є забезпечення *процедуральної справедливості* (Burdziej, 2016), на що можуть бути спрямовані повідомлення про те, як «чудово» працюють правоохоронні органи, як «справедливо і відкрито» відбуваються вибори, як «чесно судять» злочинців тощо. Це тем відносяться до вже виділених внутрішніх характеристик державності. Тут справедливим постає питання, чим же ж легітимація влади у такий спосіб у де-факто державах відрізняється від подібних процесів у демократичних країнах, що, логічно, виводить нас на друге питання - чому це ми вважаємо імітацією, а не безпосередньо практичними результатами державного будівництва?

Турецький дослідник М. Доган у своїй статті 2022 р. намагається розглянути питання про «ієрархію демократичної легітимності». Він приділяє увагу тому, що у демократичній системі, завдання якої, на його думку, забезпечити відчуття, що народ і влада у вигляді уряду (англ. government) є єдиним цілим (єдиною функцією демократії, дослівно, є «усунення відмінності між словами «народ» та «уряд», у демократії народ та уряд - це те саме»), важливо розуміти своєрідну ієрархію: обрані народом мають найбільше демократичної легітимності, призначені ними - трохи менше, а призначені тими, кого призначили обрані народом, іще менше - і так далі (Doğan, 2022, p. 144). Якщо взяти за основу цю ідею, то за умов, якщо в якомусь утворенні, фантомному чи квазі-державному, потрібно імітувати державність за її внутрішніми ознаками (легітимність у першу чергу), то логічно видається імітація процесів виборів, а потім - якась або конкурентність або меритократичність у призначенні тих чи інших людей на їхні посади. У цьому контексті, до якого ми не будемо вдаватися детально саме в межах цієї статті, предметом імітації державності можуть виступати і її джерела, які можуть бути різними. Приміром, польський дослідник Л. Вронський у своїй статті 2017 р. представляє спробу порівняти три типи легітимності політичного порядку внаслідок їх різного історичного походження, а саме: монархічний, республіканський і демократичний, які можуть бути по-різному проявлені в різних суспільствах і державах (Wroński, 2017). Оскільки це заслуговує на окремий розділ і потребуватиме більшого історичного розгляду різних форм імітації державності, ми не вдаватимемося до окремого розгляду цього аспекту, а лише зауважимо, що у квазі-державних утвореннях цілком очікуваними є спроби переписати чи переказати (або й одне, й друге одразу) історію, створити нові наративи чи вдаватися до відвертої міфотворчості заради виправдання себе як структури, що претендує на статус держави.

При розгляді питання про імітацію державності варто також мати на увазі, що квазі-державні утворення чи якісь невизнані структури цілком очікувано можуть копіювати форми і методи, які традиційно застосовуються у будь-якій усталеній і визнаній державі, приміром паради до державних свят чи інші цивільні ритуали. Базове розмежування полягатиме в тому, що через такі дії держави у форматі «громадянської релігії» (англ. civil religion), як це визначив американський соціолог релігії Роберт Белла у 1960-х рр. (Bellah, 2005), відтворюватимуть і стверджуватимуть наявний порядок, а у невизнаних структурах радше імітуватимуть чи намагатимуться у такий спосіб «наблизити» у форматі якогось карго-культу. Звісно, у такій ситуації будь-якій державі можна закинути те, що в такий спосіб у ній проводиться пропаганда цінностей громадянської релігії, на якій засновується система відносин у ній. Маємо визнати, що у таких закидах, за великим рахунком, не буде нічого крамольного, оскільки державний апарат справді зацікавлений у забезпеченні підтримки з боку населення для

забезпечення ефективності функціонування всієї держави. Як ми бачимо сьогодні, різні форми державної пропаганди також змінюються і вдосконалюються. Приміром, як пише С. Джоу, сучасна пропаганда в Китаї вдається до «м'якої форми», у тому числі за допомогою розважального контенту, з використанням соціальних медій (Zou, 2021). Прикметно, що джерелом даних для статті С. Джоу є інтерв'ю з працівниками державних китайських медій, які, у тому числі, є відповідальними за створення і поширення медійного контенту. В іншій, дотичній за тематикою трьох дослідників, двоє з яких мають китайські імена, хоча вони є афілійованими до не-китайських університетів (Квінслендській технологічний університет в Австралії та Цюрихський університет, Швейцарія), що вийшла друком 2020-го р., можемо дізнатися про поширення «позитивної енергії, (англ. positive energy, кит. 正能量), який є своєрідним втіленням китайської ідеології з 2012 р. (Chen, Valdovinos Kaye and Zeng, 2020). Очікувано, що в імітації державності квазі-державні чи «фантомні» утворення можуть вдаватися до використання м'якої сили у просуванні своєї «позитивної енергії» по відношенню до, скажімо, «нашої молоді республіки», як це спостерігалось на окупованих територіях Донецької та Луганської областей.

У продовження напрямку імітації державності за внутрішнім атрибутами, звернімо увагу на ще один аспект. Сербська вчена І. Дамнянович в одній із своїх публікацій 2013 р. звернула увагу на зв'язок між державою та технологіями. Вона вказує на те, що між ними є взаємозв'язок: розвиток технологій впливає на становлення держави, яка, своєю чергою, може впливати на розвиток технологій або обмежувати їх. Зокрема вона вказує і на те, що «роль держави є незмінною в реалізації великих інфраструктурних проєктів (від будівництва доріг, електромереж, мереж зв'язку тощо), незалежно від того, виступає вона як безпосередній клієнт або як регулятор, який визначає умови, за яких приватні особи і корпорації можуть входити до них» (Дамьянович, 2013, с. 120). Відповідно, позірна демонстрація, скажімо, ремонту якоїсь ділянки дороги будь-де і представлення цього процесу як масштабного інфраструктурного плану державного рівня теж є вигідною стратегією імітації ролі державного апарату. Цілком очікувано, що розрахунок може робитися на те, що в умовах «інформаційної автократії» (Guriev and Treisman, 2020) ніхто не буде медійно висвітлювати проблеми з реалізацією таких проєктів, або взагалі вказувати на те, що вони є виключно показовими і насправді далі кількох метрів асфальту далі дорогою ніхто не займається.

Для того, щоб підсумувати основні ідеї щодо імітації державності за внутрішніми характеристиками, звернімося до статті болгарського науковця-економіста П. Пенчева 2020-го р. під промовистою назвою «Порядок без держави», в якій він наводить приклади на підтримку тези про те, що порядок у суспільстві може існувати і без держави як інституції, що його забезпечує. Прикметно, що П. Пенчев наводить різні історичні приклади: «середньовічна Ісландія у період приблизно від 930 р. до 1262 р.» (Пенчев, 2020, с. 26), богомільські громади у середньовічній Болгарії, «Дикій Захід» у США тощо. У статті не дається визначення критерію порядку настільки ретельно, щоб їх можна було би застосувати до справжнього порівняльного зіставлення різних типів громад в різні історичні періоди, а згадка у висновках Еліонор Остром, як першої жінки, що одержала нобелівську премію з економіки (Пенчев, 2020, с. 29), та іронічний коментар про те, що її навряд чи можна вважати анархо-капіталісткою (Пенчев, 2020, с. 29), бо вона займалися, нібито, питаннями, що розглянуті у статті, виглядає вкрай непереконливого і потребує додаткового обґрунтування. Разом з тим, якщо взяти за основу припущення П. Пенчева про те, що ключовою ознакою держави є забезпечення порядку (а це припущення він висуває

методом від супротивного, бо під сумнів він ставить саме тезу про те, чи можливий порядок без держави), то у контексті нашого розгляду видається цілком очевидним, що для імітації держави та її будівництва логічним видається навіювання аудиторії думки про те, що якісь самопроголошені «державні структури» забезпечують на якійсь території порядок. Таким чином, ми можемо підсумувати наведені нами приклади імітації державності за внутрішніми характеристиками як спробу показати, що якась структура спроможна забезпечувати на підконтрольній їй території порядок і відтак наче претендувати на якусь державність.

Якщо підійти критично до оцінки *результатів* імітації державності, то суто з практичної точки зору рано чи пізно така діяльність не матиме особливого смислу, оскільки рано чи пізно суворий тест на реальність дозволить визначити, чи має «влада» (саме в лапках, якщо йдеться про імітовану державу то, скоріше за все, і її влада не матиме легітимності) монополію на застосування насилля, чи легітимною вона є в очах громадян, якщо, звісно, можна взагалі говорити про населення такої імітованої держави як сукупність громадян, оскільки імітована держава означатиме й імітоване «громадянство» і всі наслідки, які з цього витікають. Разом з тим, як ми побачили з розгляду можливих аспектів імітації державності за внутрішніми характеристиками, то така діяльність з навіювання населенню якоїсь території думки про те, що якась «влади» спроможна забезпечувати порядок і позиціонувати себе як державну, може в принципі тривати довго. З урахуванням уже згаданої на початку статті П.Колста (Kolstø, 2006) і його ідеєю про розмежування між *de-facto states* і *failed states*, видається, що саме роль міжнародного середовища та імітація державності назовні може бути складнішою справою, ніж імітація державності «всередину». Якщо якась самопроголошена республіка ніким ніде не визнається, видані самопроголошеними органами влади документи не будуть визнаватися і, приміром, не даватимуть можливість їхнім власникам подорожувати, а видані т.зв. грошові одиниці таких утворень не матимуть фактично ніякої цінності, якщо їх неможливо обміняти на світові валюти. Ми наголошуємо саме на таких дуже прикладних і практичних аспектах, оскільки вони у першу чергу залежать від зовнішніх факторів, які формують у межах системи міжнародних відносин. Якщо в якоїсь квазі-держави та фантомного утворення є покровителі на міжнародній арені (як, приміром, Туреччина щодо Республіки Північного Кіпру чи росія по відношенню до ПМР), то в такому випадку населення невизнаної в статусі держави території матиме більше свободи пересування та більше економічних можливостей, порівняно до тих, хто не має держав-покровителів (англ. *patron states*). При цьому слід зауважити, що між імітацію державності всередину і назовні буде прямий зв'язок у тому випадку, якщо «органи влади» утворення доводитимуть, що мають якнайповніший контроль над тією територією, яку вони оголосили державою. У «влади» самопроголошених утворень є більше шансів на якусь комунікацію на зовнішньополітичній арені у тому випадку, якщо їй вдасться переконати її міжнародних акторів (держави, організації) в тому, що вони контролюють ситуацію в межах території своїх «держав». Ще одне наше припущення полягає в тому, що дослідження де-факто держав, хоч і в будь-якому випадку описує *внутрішній* контекст цих утворень, все ж не розглядає процеси всередині як *імітацію державності*, а більше зосереджується на становищі цих утворень на міжнародній арені, що таке може бути одним із фактором, який ускладнює екстраполяцію науково-дослідницьких напрацювань де-факто держав на інші подібні утворення. Можливо, порівнювати міжнародний статус таких утворень в деякому розумінні легше, ніж аналізувати внутрішні процеси всередині них крізь рамку імітації державності щоб, скажімо, порівнювати вибори на Тайвані, в ПМР і в Сомаліленді.

Висновки. Кращому розумінню проблеми екстраполяції досліджень де-факто держав в розрізі імітації державності в них може сприяти врахування двох вимірів такої діяльності - внутрішньої та зовнішньої. У першому випадку імітація державності буде спрямована всередину певного утворення, а в другому - на зовнішній, міжнародний рівень. Якщо узагальнити внутрішній вимір імітації державності, то у спрощеному вигляді це буде переконування населення в тому, що «влада» невизнаного утворення спроможна забезпечити на цій території порядок. При цьому імітуватимуться елементи громадянської релігії, як це відбувається в усталених і визнаних державах, як, приміром, державні свята. Внутрішня імітація державності також може вдаватися до м'яких засобів стимулювання лояльності до самопроголошеної влади, приміром з використанням сучасних комунікаційних і медійних технологій. Традиційні дослідження де-факто держав у будь-якому випадку містять інформацію про те, що відбуваються всередині цих утворень, але вони рідко коли є систематизованими саме крізь призму імітації державності. Причина може критися в тому, що такі утворення є дуже відмінними між собою і порівнювати як міжнародний статус чи інші аспекти зовнішньої чи міжнародної політики легше, ніж суспільно-політичні процеси крізь призму імітації державності всередині них.

Окремим аспектом, що заслуговує на увагу, є умови міжнародного середовища, в якому за наявності держав, які підтримують де-факто чи квазі-держави, і які в англомовній літературі прийнято називати *patron state*, такі утворення можуть розраховувати на кращі умови свого існування, а відтак і використовувати інші способи імітації державності. Окрім безпосередньої підтримки держав-патронів, на увагу заслуговує і природа цього міжнародного середовища, яке дозволяє де-факто, квазі- та «фантомні» державам виживати.

Процес роботи над матеріалом цієї статті також переконав нас, що дискусії між науковцями щодо того, як називати досліджувані ними утворення, що проголошують себе державами, але не визнаються переважною більшістю інших держав такими, мають не просто схоластичний характер. Де-факто держава, квазі-держави чи фантомна держава як терміни мають не просто тонкі відмінності у значенні, але через процес номінації приписують різний статус досліджуваним утворенням, на що також звертають увагу і саме дослідники де-факто держав, як, приміром, Дж. Кер-Ліндзей та Е. Берг, які пишуть про «силу визначень і стигматизацію» (Ker-Lindsay and Berg, 2018, p.4) у своєму вступному розділі колективної монографії про де-факто держави. Чіткіше розмежування між досліджуваними явищами можливе лише за умов чіткішого категоріально-понятійного апарату для їх досліджень, відповідно, це також уможливило би кращу систематизацію напрацювань різних дослідників.

Перспективи подальших досліджень. Кращій систематизації напрацювань різних дослідників, які займалися проблематикою де-факто держав і квазі-державних утворень, сприятиме вдосконалення категоріально-понятійного апарату досліджень. На нашу думку, евристичний потенціал може мати концепт *псевдодержави*, який потребує розробки та вдосконалення, і який може бути застосований до окупованих росією території на Сході України, особливо для дослідження періоду після їх самопроголошення до анексії її росією і включення до свого складу.

Перспективним для подальших досліджень у контексті аналізу можливостей де-факто держав і, якщо ми зможемо реалізувати запропонований напрям, *псевдодержав*, видається і природа міжнародного середовища, в якому існують умови, які дозволяють таким державам існувати та імітувати свою державність.

Бібліографічний список

- Дамњановић, И. С., 2013. Држава и технологија. *Српска политичка мисао*, број 3, година XX, свеска 41, с. 113-128. DOI:10.22182/spm.4132013.5
- Пенчев, П.Д., 2020. Ред без држава. *Публични политики*, 3, 11, с. 25-30.
- Bellah, R. N., 2005. Civil religion in America. *Daedalus*, 134(4), pp. 40-55. DOI:10.1162/001152605774431464
- Burdziej, S., 2016. Legitymizacja władzy a sprawiedliwość proceduralna. *Studia socjologiczne*, 4(223), pp. 167-168.
- Byman, D. and King, C., 2012. The Mystery of Phantom States. *The Washington Quarterly*, 35(3), pp. 43-57. DOI:10.1080/0163660x.2012.70
- Chen, X., Valdovinos Kaye, D. B. and Zeng, J., 2020. #PositiveEnergy Douyin: Constructing «playful patriotism» in a Chinese short-video application. *Chinese Journal of Communication*, 14(1), pp. 97-117. DOI:10.1080/17544750.2020.1761848
- Doğan, M., 2022. The Democratic Legitimacy Hierarchy. The Scales to Determine Authorities' Legitimacy in Democratic States. *Eastern Journal of European Studies*, 13(2), pp. 140-159. DOI:10.47743/ejes-2022-0207
- Florea, A., 2017. De Facto States: Survival and Disappearance (1945–2011). *International Studies Quarterly*, Vol. 61, Issue 2, pp. 337-351.
- Guriev, S. and Treisman, D., 2020. A theory of informational autocracy. *Journal of Public Economics*, 186:104158. DOI:10.1016/j.jpubeco.2020.104158
- Jackson, R. H., 1990. *Quasi-States: Sovereignty, International Relations and the Third World*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ker-Lindsay, J. and Berg, E., 2018. Introduction: a conceptual framework for engagement with de facto states. *Ethnopolitics*, 17 (5), ISSN 1744-9057. DOI: 10.1080/17449057.2018.1495362
- Knotter, L., 2023. *A Theory of De Facto States: Classical Realism and Exceptional Politics*. Routledge.
- Kolstø, P., 2006. The Sustainability and Future of Unrecognized Quasi-States. *Journal of Peace Research*, Vol. 43, №. 6, pp. 723-740.
- Tomczyk, A., 2021. Czy quasi-państwo to też państwo? Refleksja nad analizą pojęciową wybranych aspektów istnienia państwa i quasi-państwa. *Politeja*, 14(3(48)), pp. 121-139. DOI:10.12797/politeja.14.2017.48.07
- Wroński, L., 2017. Pamięć o początkach ustanowienia ładu politycznego a jego prawomocność. *Studia Politicae Universitatis Silesiensis*, T. 18, pp. 11—24
- Zou, S., 2021. Restyling propaganda: Popularized party press and the making of soft propaganda in China. *Information, Communication & Society*, 26(1), pp. 201-217. DOI:10.1080/1369118x.2021.1942954

References

- Damjanovic, I. S., 2013. The state and technology. *Serbian Political Thought*, 41(3), pp. 113-128. DOI:10.22182/spm.4132013.5 (in Serbian).
- Penchev, P. D., 2020. Order without the state. *Public Policy.bg Vol. 11 No. 3: Economy, Politics, Policy*, pp. 25-30. (in Bulgarian).
- Bellah, R. N., 2005. Civil religion in America. *Daedalus*, 134(4), pp. 40-55. DOI:10.1162/001152605774431464
- Burdziej, S., 2016. Procedural Justice and the Legitimacy of Power. *Sociological Studies*, 4(223), pp. 167-168. (in Polish).
- Byman, D. and King, C., 2012. The Mystery of Phantom States. *The Washington Quarterly*, 35(3), pp. 43-57. DOI:10.1080/0163660x.2012.70

- Chen, X., Valdovinos Kaye, D. B. and Zeng, J., 2020. #PositiveEnergy Douyin: Constructing «playful patriotism» in a Chinese short-video application. *Chinese Journal of Communication*, 14(1), pp. 97-117. DOI:10.1080/17544750.2020.1761848
- Doğan, M., 2022. The Democratic Legitimacy Hierarchy. The Scales to Determine Authorities' Legitimacy in Democratic States. *Eastern Journal of European Studies*, 13(2), pp. 140-159. DOI:10.47743/ejes-2022-0207
- Florea, A., 2017. De Facto States: Survival and Disappearance (1945–2011). *International Studies Quarterly*, Vol. 61, Issue 2, pp. 337-351.
- Guriev, S. and Treisman, D., 2020. A theory of informational autocracy. *Journal of Public Economics*, 186:104158. DOI:10.1016/j.jpubeco.2020.104158
- Jackson, R. H., 1990. *Quasi-States: Sovereignty, International Relations and the Third World*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ker-Lindsay, J. and Berg, E., 2018. Introduction: a conceptual framework for engagement with de facto states. *Ethnopolitics*, 17 (5), ISSN 1744-9057. DOI: 10.1080/17449057.2018.1495362
- Knotter, L., 2023. *A Theory of De Facto States: Classical Realism and Exceptional Politics*. Routledge.
- Kolstø, P., 2006. The Sustainability and Future of Unrecognized Quasi-States. *Journal of Peace Research*, Vol. 43, №. 6, pp. 723-740.
- Tomczyk, A., 2021. Is Quasi-state still a State? A Theoretical Reflection on Selected Aspects of the Existence of State and Quasi-state. *Politeja*, 14(3(48)), pp. 121-139. DOI:10.12797/politeja.14.2017.48.07 (in Polish).
- Wroński, L., 2017. Memory of the beginnings of constituting of political order and its legitimacy. *Studia Politicae Universitatis Silesiensis*, T. 18, pp. 11—24. (in Polish).
- Zou, S., 2021. Restyling propaganda: Popularized party press and the making of soft propaganda in China. *Information, Communication & Society*, 26(1), pp. 201-217. DOI:10.1080/1369118x.2021.1942954

Стаття надійшла до редакції 16.06.2024

M. Yakovlyev

O. Sabura

STATEHOOD IMITATION INTERNALLY AND EXTERNALLY: THE PROBLEM OF EXTRAPOLATING THE EXPERIENCE OF DE FACTO STATES RESEARCH

The article is dedicated to problematic aspects in the application of research findings from de facto states for analyzing mechanisms and forms of statehood imitation in similar entities. One of the main challenges identified is the difficulty of extrapolating findings regarding certain formations that try to portray themselves as states to research other similar cases. Among the latter, a vivid example is the so-called «DNR» and «LNR,» which the Russian Federation tries to present as so-called «republics,» and before 2014 - as separate independent states.

In the article, statehood imitation is considered in two dimensions: internally, in relation to the studied unrecognized formation, and accordingly, externally, i.e., on the international arena. For external imitation of statehood, it is extremely important to demonstrate involvement in international relations and recognition by other countries. Such

formations often try to achieve this goal through the media, demonstrating any manifestations of interaction with other countries, including international visits, conferences, meetings, etc. The article emphasizes that these dimensions intersect, especially in the context of imitating control over territory and its population, which can be presented as evidence of «state power» in a formation that claims state status.

The paper draws attention to such typical components of internal statehood imitation for de facto states as promoting recognition of the leader's authority, ensuring procedural justice, myth-making and rewriting history, imitation of elections, copying civil rituals such as state holidays, appropriation responsibility for order in the controlled territory, etc. Such activity can last long, especially thanks to the support of other patron states, with examples being Turkey regarding the Republic of Northern Cyprus and Russia concerning Transnistria. The authors suggest that most research on de facto states is less focused on studying internal statehood imitation compared to external, complicating the extrapolation of scientific research findings from de facto states to other similar formations. In internal statehood imitation, such formations resort to soft means of stimulating loyalty to self-proclaimed authority, such as modern communication and media technologies.

The problem with harmonizing and processing research results from de facto states lies, among other things, in inaccuracies of categorical-conceptual apparatus: the article points out that there are differences between de facto states, quasi-states, and «phantom states.» The article proposes to develop and apply for further research the concept of «pseudo-state.»

Keywords: *statehood imitation, de facto states, quasi-states, international relations, legitimacy, «DPR», «LPR», internal statehood imitation, external statehood imitation, pseudo-states.*